

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

FINALLY

3

Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej Komisie. Táto publikácia reprezentuje výlučne názor autora a Komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

Aký je obsah modulu 3: CITLIVÉ POŽIČIAVANIE?

**TÉMA 1. MANAŽMENT DLHU: ZAOBCHÁDZANIE S
PÔŽIČKOU**

TÉMA 2. NÁKLADY SPOJENÉ S PÔŽIČKOU

TÉMA 3. VÝBER POSKYTOVATEĽA A TYPU PÔŽIČKY

TÉMA 4. KONTROLA DLHU

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

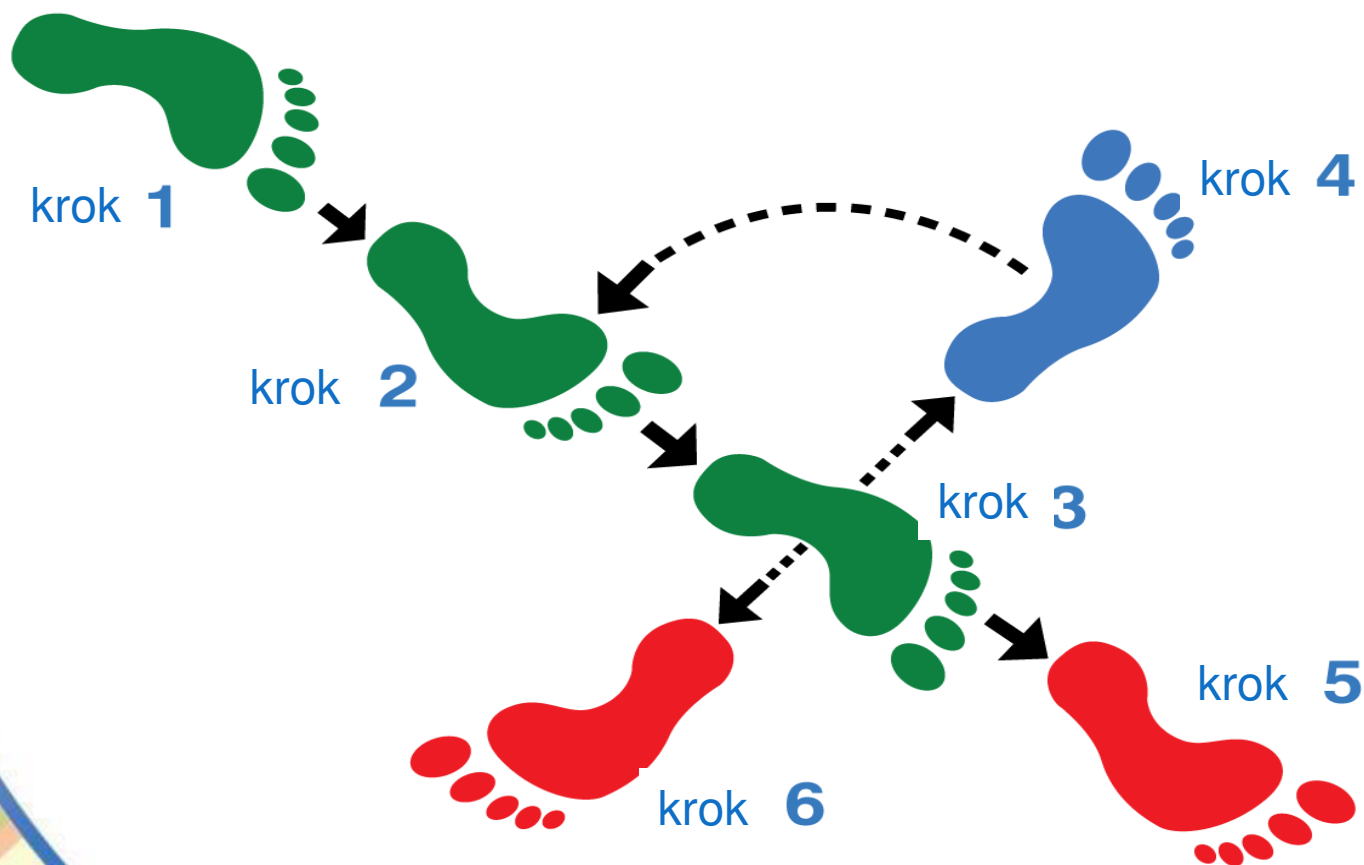

Lifelong
Learning
Programme

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

3+3 kroky- Chytrá cesta

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

3+3 kroky Chytrá cesta

krok
5

- ✓ Ako môžem ušetriť peniaze?
- ✓ Odkiaľ môžem získať peniaze?
- ✓ Za akú cenu ?

TÉMA 1. ZA OBCHÁDZANIE S PÔŽIČKOU

Aké sú najčastejšie dôvody vašich mimoriadnych výdavkov?
Ako si najčastejšie požičiavate peniaze ?
Kto vám požičiava peniaze?
Ako zložité je pre vás vrátiť pôžičku?

Skúsenosti s pôžičkou (Cvičenie 3a)

Zdroje pôžičky					
Členovia rodiny, príbuzní a priatelia					
“Úžerníci”					
Rozvojové/ humanitárne organizácie					
Úverové spoločnosti					
Banky					
... ..					

Skúsenosti s pôžičkou (Diskusia)

Aké sú legálne zdroje pôžičky ?

Čo musí spĺňať žiadateľ o pôžičku?

Je pôžička dostupná aj pre ľudí s nízkym príjmom, alebo bez príjmu ?

Čo je to ručenie ?

Všeobecné typy pri pôžičke:

- ✓ *neberte si viac peňazí ako skutočne potrebujete*
- ✓ *požičané peniaze míňajte uvážlivo, držte sa svojich plánov*

TÉMA 2. NÁKLADY SPOJENÉ S PŮŽIČKOU

Čo je zmluva o pôžičke ?

Čo sú poplatky spojené s pôžičkou?

Čo sú úroky?

Čo je úverová kalkulačka?

Čo je neformálna pôžička?

TÉMA 2. NÁKLADY SPOJENÉ S PÔŽIČKOU

ZMLUVA O PÔŽIČKE

- ✓ formálna dohoda podpísaná medzi veriteľom a dlžníkom

POPLATKY SPOJENÉ S PÔŽIČKOU

- ✓ kompenzácia pre osobu (inštitúciu), ktorá peniaze požičiava

ÚROKY

- ✓ peniaze, ktoré treba splatiť veriteľovi okrem istiny

ÚVEROVÁ KALKULAČKA

- ✓ sýetém, ktorý umožňuje dlžníkovi vypočítať si ako dlho a koľko bude dlh splácať

NEFORMÁLNA PÔŽIČKA

- ✓ pôžička medzi osobami, ktoré nemajú oprávnenie poskytovať úvery

Úverová kalkulačka (Cvičenie 3b - časť 1)

- ✓ kliknite na link: <http://www.vypocet.sk/vypocet/uverova-kalkulacka/>
- ✓ do aktívnych buniek kalkulačky je potrebné zadať číselné hodnoty
- ✓ najčastejšie budete rozhodovať o výške pôžičky, dobe trvania pôžičky, a možno aj spôsobe , akým predpokladáte splatenie úrokov a istiny

Úverova kalkulačka (Cvičenie 3b - časť 2)

Zadávať údaje do správnych buniek. Kalkulačka sama vydá výsledky. Výsledok je najčastejšie uvedený vo forme celkovej sumy, ktorú by mal dlžník vrátiť na konci výpožičnej lehoty. Výsledok je citlivý na akúkoľvek zmenu v údajoch zadaných v aktívnych bunkách. Odporúča postupovať cvičením v prípadovej štúdii spôsobom. Napríklad, môže byť úvodný príklad s nasledujúcimi hodnotami:

- Výška úveru : 1,000 €
- Úroková sadzba: 3%, 5%, 7%
- Doba splácania (v rokoch): 1, 3, 5
- Mesačná (štvrtročná/ polročná/ročná) splátka

Ako vypočítať sumu, ktorú zaplatíme bez použitia úverovej kalkulačky (Cvičenie 3c)

$$\text{PÔŽIČKA} \times \left[1 + \text{ÚROKOVÁ SADZBA} \right] =$$

**ROČNÁ
SPLÁTKA**

Efektívna úroková sadzba I.

- ✓ čím vyššie nominálne úrokové sadzby, tým vyššia bude efektívnosť úrokovej sadzby
- ✓ častejšie splátky nesú so sebou vyššie náklady na pôžičky, pretože po každej splátke môžete efektívne používať menšie množstvo peňazí
- ✓ rôzne meny majú rôzne úrokové sadzby
- ✓ banka môže účtovať vyššie úrokové sadzby, keď požičiava menu, ktorá môže stratiť svoju hodnotu voči ostatným menám

Efektívna úroková sadzba II.

- ✓ čo vyzerá lacnejšie na prvý pohľad sa môže nakoniec premeniť na drahú alternatívu
- ✓ banky vedia lepšie predvídať zmeny na finančnom trhu a tak isto úrokových sadziieb
- ✓ najlepší spôsob, ako si požičať peniaze, je požičať si taký obnos ako potrebujete a zároveň ste schopní splatiť, aby ste sa vyhli ďalším zbytočným splátkam a zmenám úrokových sadziieb

TÉMA 3. VÝBER POSKYTOVATEĽA A TYPU PÔŽIČKY

*Ktorá banka mi poskytne pôžičku za najlepších podmienok?
Na aké otázky sa mám opýtať v banke?
Ako dlho trvá než dostanem pôžičku?*

V banke – porozumenie postupu pri vybavovaní pôžičky (Cvičenie 3 – časť 1)

krok 1: klient sa predstaví bankovému úradníkovi. Klient bude mať 30 rokov, muž, na plný úväzok zamestnaný s pravidelným mesačným príjmom. Je ženatý, má 3 deti (2 chodia do školy a manželka je nezamestnaná).

krok 2: bankový úradník ho vyzve, aby mu objasnil prečo žiada o úver.

krok 3: klient môže odpovedať, že potrebuje vziať pôžičku na rekonštrukciu domu, v ktorom žije so svojou rodinou. Povie, že vypočítal, že by potreboval 5000 € na renováciu. Videl v televízii ponuku banky, a má od priateľov a kolegov, referencie, že ponúkajú lepšie podmienky v porovnaní s ostatnými bankami.

V banke – porozumenie postupu pri vybavovaní pôžičky (Cvičenie 3d – časť 2)

Krok 3: klient predkladá základné fakty a dokumenty o jeho finančnej situácii. Napríklad, môže klient odpovedať, že jeho pravidelný mesačný príjem je 850 euro , a dodatočný príjem v rodine pochádzajú z detských prídavkov (105 euro za mesiac)

Krok 4: bankový úradník predstaví ponuku banky pri poskytovaní pôžičky. Pracovník musí predložiť klientovi ponuku banky (založenú na skutočnej ponuke banky), a vysvetliť mu, výhody produktu, a práva a povinnosti dlžníka , aby mu pôžička mohla byť poskytnutá.

Krok 5: klient si preštuduje ponuku banky a kladie otázky týkajúce sa ponuky

Krok 6: v prípade, že sú podmienky prijateľné, klient začne procedúru pre schválenie pôžičky

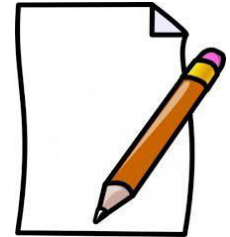
- ✓ *Ktorá alternatíva je najlepšie pre požičanie peňazí?*
- ✓ *Môžem dostať pôžičku aj keď nie som zamestnaný?*
- ✓ *Ako dlho bude proces poskytnutia pôžičky trvať?*
- ✓ *Čo je ochrana práv dlžníka ?*
- ✓ *Čo je refinancovanie pôžičky?*

Výber medzi rôznymi zdrojmi pôžičky (Cvičenie 3e)

Zdroje pôžičky	Typ pôžičky	Náklady na pôžičku	Požiadavky na získanie pôžičky	Doba schválenia	Ochrana práv dlžníka
Členovia rodiny, príbuzní, priatelia					
“Úžerníci”					
Rozvojové /humanitárne organizácie					
Úverové spoločnosti					
Banka A	Zákaznícky úver				
Banka A	Debetná karta s povoleným prečerpaním				
Banka A	Kreditná karta				
Banka B	Zákaznícky úver				
Banka B	Debetná karta s povoleným prečerpaním				
Banka B	Kreditná				
....					

Čo viete o pôžičkách? (Cvičenie 3f)

Stretnutie s bratmi Horváthovcami

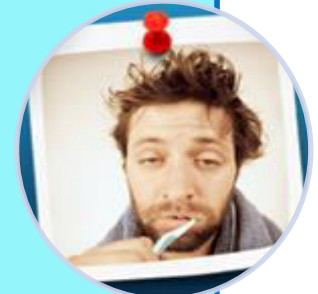
- Čašník
- Mesačný príjem 700 euro + 100 euro tringelt

Peter (30 rokov)

- Nezamestnaný
- Mesačný príjem 200 euro zo štátnej podpory

Jan (28 rokov)

Bratia Horváthovci nás informovali o pôžičkách

Kreditná karta „úver vo vašom vrecku“

- Jedná sa o platobnú kartu, z ktorej môžete vybrať peniaze alebo platiť peniazmi, ktoré nie sú vaše .
- Určité časové obdobie , je to " vreckový úver " zadarmo, ale potom budete musieť zaplatiť nejaké peniaze späť ako depozit vypožičaných peňazí .

Úroková sadzba „peniaze produkujú peniaze,,

- “požičané peniaze banke”

- Úroková sadzba na trhu závisí od výšky úrokov centrálnej banky
 - depozit je suma zaplatená klientovy z banky
 - Pôžička je obnos peňazí, ktorý zaplatí klient banke

Kreditná karta

- ✓ štandardne používaná pre klientov bánk na požičiavanie peňazí
- ✓ produkt, ktorý je k dispozícii len klientom, ktorých má banka preverených
- ✓ ak nemáte pravidelný príjem, alebo trvalé zamestnanie, alebo už máte dlh, vaša žiadosť o kreditnú kartu, môže byť ľahko zamietnutá

Debetná karta

- ✓ používate svoje vlastné peniaze, ktoré ste už mali v banke
- ✓ použitý zákazníkom na požičanie si peňazí
- ✓ nadmerne vysoké náklady

Typy pre výber bankovej karty

- ✓ prečítajte si pozorne všetky údaje v zmluve o bankovej ponuky úveru alebo pôžičke, skôr než ju podpíšete.
- ✓ vyhnite sa zakladaniu viacerých debetných kariet / bežných účtov
- ✓ ak potrebujete hotovosť, vezmite si ju z vašej debetnej karty. Banka účtuje dodatočné náklady, ak budete mať nejaké peniaze z vašej kreditnej karty
- ✓ ak potrebujete hotovosť, vezmite si ju z bankomatov, ktoré patria vašej banke. Banka účtuje dodatočné náklady, ak budete vyberať peniaze z bankomatu, ktorý nepatrí vašej banke.

TÉMA4. KONTROLA DLHU

*Čo sa stane, ak sa so splátkou omeškám?
Ako mám vedieť kedy a koľko mám splácať ?
Čo mám robiť, aby som mal peniaze na splátky?*

Plánovanie rodinného rozpočtu tak, aby zostali peniaze na splátku pôžičky (Cvičenie 3g - časť 1)

Máte dve skupiny kariet. Prvú skupinu tvoria príjmy a druhú výdavky.

Rozdeľte príjmy na pravidelné a neočakávané.

Prirad'te ku kartám s výdavkami karty s príjmami. Myslite aj na rezervu na neočakávané výdavky.

Plánovanie rodinného rozpočtu tak, aby zostali peniaze na splátku pôžičky (Cvičenie 3g - časť 2)

Máte pôžičku.

Navrhnite, ako upraviť svoje príjmy a výdavky tak, že vám zostane z vášho príjmu na splátky pôžičky.

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

Plánovanie rodinného rozpočtu s peniazmi, ktoré sú spojené s pôžičkou (Cvičenie 3g – časť 3)

Cvičenie zamerané na **požičívanie peňazí od príbuzných bez úrokov a záväzkov** – učiteľ poskytne údaje k výpočtom:

- Pokazilo sa Vám auto.
- Prestavba kúpeľne.

Najdôležitejšie práva garantované dlžníkovi

- ✓ právo byť plne informovaný
- ✓ právo vypovedať zmluvu v prípade, že banka zmení podmienky
- ✓ právo podať sťažnosť v prípade pochybenia banky

Ďalšie práva garantované dlžníkovi

- ✓ byť plne informovaný o podmienkach zmluvy
- ✓ právo odstúpiť od tejto zmluvy bez akéhokoľvek vysvetlenia, určitý čas po podpise zmluvy
- ✓ byť informovaný zo strany banky, že podmienky budú zmenené

OTÁZKY PRE VYHODNOTENIE POROZUMENIA MODULU 3:

- 1. Vysvetlite rozdiel medzi legálnymi a nelegálnymi pôžičkami.*
- 2. Aké sú základné rysy "úžery", a prečo si myslíte, že táto prax môže byť eticky neprijateľná?*
- 3. Čo bude banka od vás požadovať, aby ste predložili pri vybavovaní si pôžičky ? Uvedte niekoľko príkladov.*
- 4. Potrebujete mať nejaké aktíva, aby ste dostali pôžičku? Prečo?*
- 5. Mnohí si myslia, že banka môže navýšiť náklady na spojené s pôžičkou. Viete uviesť nejaké príklady?*
- 6. Vysvetlite dôležitosť efektívnej úrokovej sadzby.*
- 7. Vysvetlite aká je súvislosť medzi efektívnou úrokovou sadzbou, výškou úveru a dobou splácania.*
- 8. Vymenujte a vysvetlite práva dlžníka.*
- 9. Pokiaľ si požičiavate od banky, musíte mať pravidelný príjem. Vymenujte niekoľko typov pravidelného príjmu.*

